Miejsce na identyfikację szkoły

ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY Z OPERONEM GEOGRAFIA

POZIOM PODSTAWOWY

LISTOPAD 2012

Czas pracy: 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron (zadania 1.–28.) oraz **barwną mapę**. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **50 punktów**.

Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy

PESEL ZDAJĄCEGO

KOD ZDAJĄCEGO

Arkusz opracowany przez Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON.
Kopiowanie w całości lub we fragmentach bez zgody wydawcy zabronione. Wydawca zezwala na kopiowanie zadań przez dyrektorów szkół biorących udział w programie Próbna Matura z OPERONEM.

Zadania 1.–8. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy, przedstawiającej fragment Jury Krakowsko-Częstochowskiej.

Zadanie 1. (*1 pkt*)

Oblicz odległość rzeczywistą (w linii prostej) między kościołem pw. św. Barbary w Żarkach (pole B7) a kaplicą w Wysokiej Lelowskiej (pole A6). Zapisz obliczenia.
Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Zadanie 2. (*1 pkt*)

Odczytaj i zapisz współrzędne geograficzne jaskini Wiercica (pole D4).

φ = ...

λ = ...

Zadanie 3. (*2 pkt*)

Przedstawiony obszar jest silnie zagospodarowany turystycznie. Liczne szlaki turystyczne zachęcają do uprawiania między innymi turystyki pieszej i rowerowej.
Zaproponuj trzy formy turystyki kwalifikowanej, które można uprawiać na przedstawionym obszarze.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 4. (*1 pkt*)

Określ prawdziwość zdań odnoszących się do fragmentu Jury Krakowsko-Częstochowskiej na załączonej mapie. W odpowiednie miejsca wpisz P (prawda), jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F (fałsz), jeśli zdanie jest fałszywe.

a) Parchowatka to najwyżej położony punkt na mapie. .....

b) Słońce zachodzi najwcześniej w Ludwinowie. .....

c) Staw Sen Nocy Letniej, leżący na południowy zachód od Złotego Potoku, znajduje się na terenie parku narodowego. .....

Zadanie 5. (*2 pkt*)

Podaj po jednym przykładzie zastosowania wymienionych niżej kartograficznych metod prezentacji zjawisk na mapie.

a) metoda izolinii – .....

b) metoda sygnaturowa – .....

c) metoda zasięgu – .....

Zadanie 6. (*2 pkt*)

Na podstawie opisu rozpoznaj obiekty przedstawione na mapie. Ich nazwy wpisz do tabeli.

Lp.	Opis	Nazwa
1.	obiekt architektury drewnianej znajdujący się przy drodze wojewódzkiej z Żarek (pole B7) do Janowa (pole E1)	
2.	wzniesienie położone na wschód od Żarek, w odległości ok. 2 km od centrum miasta	
3.	obiekt przyrody nieożywionej w pobliżu Trzebniowa (pole E4), będący przedmiotem zainteresowania speleologów	
4.	forma ochrony przyrody, przy której przebiega niebieski szlak	

Zadanie 7. (*2 pkt*)

Na obszarze Jury Krakowsko-Częstochowskiej wydobywano lub nadal się wydobywa różne surowce mineralne.
Wymień nazwy dwóch obiektów występujących na podanym obszarze, które świadczą o eksploatacji lub wykorzystaniu surowców mineralnych.

1. .....

2. .....

Zadanie 8. (*1 pkt*)

Odczytaj z załączonej mapy i podaj nazwy trzech szlaków turystycznych przebiegających przez fragment Jury Krakowsko-Częstochowskiej.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 9. (*2 pkt*)

Rycina przedstawia pionowy rozkład temperatury w atmosferze.
Na podstawie ryciny i własnej wiedzy określ, jak nazywa się warstwa atmosfery, w której:

a) występuje warstwa ozonowa:

.....

b) temperatura powietrza maleje od 0°C do –90°C: .....

c) występuje większość atmosferycznych zjawisk pogodowych:

.....

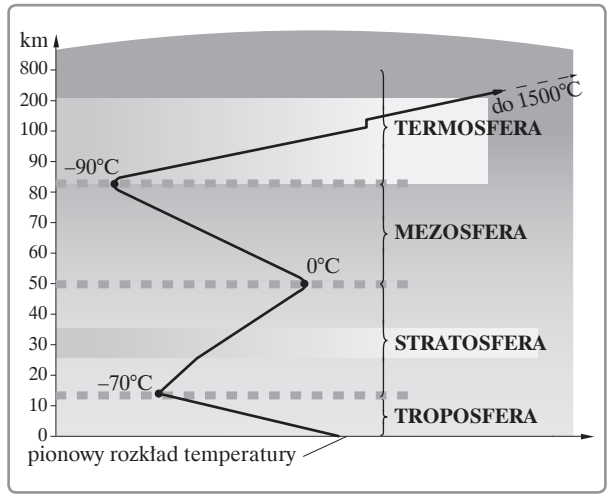

Zadanie 10. (*1 pkt*)

Mapy przedstawiają różne elementy klimatu Polski.
Zaznacz, która z map przedstawia średnie roczne wielkości opadów.

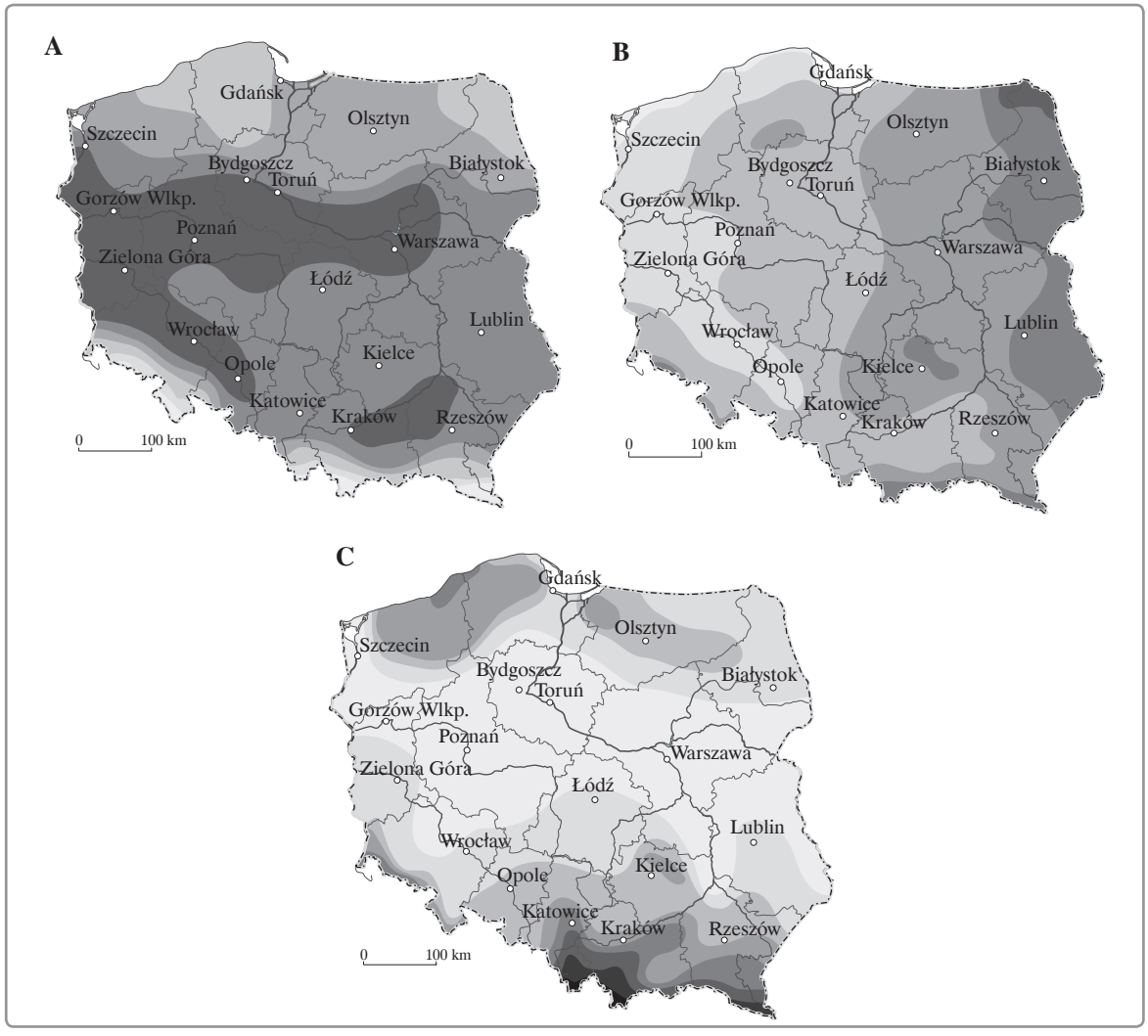

Zadanie 11. (*2 pkt*)

Wykreśl zbędne wyrazy tak, aby powstały zdania prawdziwe.

a) W strefie umiarkowanej Ameryki Północnej tworzą się nad lądem *cyklony*/*tornada*.

b) Do wiatrów stałych na Ziemi zaliczamy *pasaty*/*monsuny*.

c) Do wiatrów spływowych należy *bryza*/*bora*.

d) Na polskim wybrzeżu występuje *bryza*/*halny*.

Zadanie 12. (*2 pkt*)

Wisła i Odra to rzeki główne, które odprowadzają wody powierzchniowe z obszaru Polski do Morza Bałtyckiego. Na terenie naszego kraju znajdują się też dorzecza rzek głównych, które odprowadzają wody do innych mórz.
Z wymienionych nazw rzek głównych wybierz i wypisz te, które odprowadzają wody z obszaru Polski do mórz innych niż Bałtyk.

Dniestr, Dniepr, Łaba, Ren, Rodan, Dunaj, Niemen

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 13. (*2 pkt*)

Na mapie przedstawiającej lesistość w Polsce literami A–G oznaczono miejsca występowania zbiorowisk leśnych.

Przyporządkuj nazwom kompleksów leśnych litery, którymi oznaczono ich położenie na mapie.

a) Puszcza Sandomierska .....

b) Puszcza Notecka .....

c) Bory Tucholskie .....

d) Puszcza Kampinoska .....

e) Puszcza Biała .....

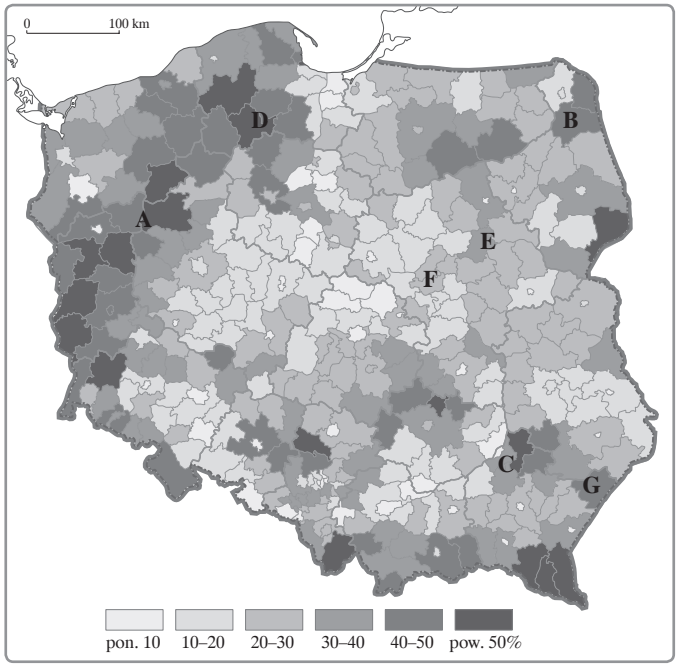

Zadanie 14. (*2 pkt*)

Wymień trzy przykłady klęsk żywiołowych, które w ostatnich latach spowodowały straty w uprawach rolnych w Polsce.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 15. (*2 pkt*)

Powierzchnia lodu pływającego Arktyki znacznie się zmniejszyła w ostatnim dziesięcioleciu. Otwiera to nowe możliwości w transporcie i rozwoju gospodarczym państw położonych nad Oceanem Arktycznym.

Podaj po dwa przykłady ułatwień i utrudnień w transporcie morskim spowodowanych topnieniem lądolodów Grenlandii i lodów Arktyki.

Ułatwienia:

1. .....

2. .....

Utrudnienia:

1. .....

2. .....

Informacje do zadań 16. i 17.

W religii katolickiej największe znaczenie ma religia rzymskokatolicka. Tabela przedstawia odsetek wiernych wyznania rzymskokatolickiego w wybranych krajach Europy.

Państwo	Wierni na 100 mieszkańców	Państwo	Wierni na 100 mieszkańców
Austria	72,7	Niderlandy	28,0
Belgia	72,0	Niemcy	30,7
Białoruś	13,8	Norwegia	1,6
Bułgaria	1,0	Polska	96,1
Cypr	3,1	Portugalia	88,3
Dania	0,7	Republika Czeska	31,5
Estonia	0,4	Rosja	0,4
Finlandia	0,2	Rumunia	8,4
Francja	74,9	Słowacja	73,0
Grecja	1,2	Słowenia	78,6
Hiszpania	92,5	Szwajcaria	44,2
Irlandia	76,1	Szwecja	1,5
Litwa	77,3	Ukraina	10,6
Luksemburg	86,6	Węgry	58,9
Łotwa	20,2	Wielka Brytania	8,9
Malta	94,4	Włochy	95,6

Źródło: *Mały Rocznik Statystyczny* GUS, 2011.

Zadanie 16. (*1 pkt*)

Wypisz nazwy trzech państw z największym odsetkiem wyznawców religii rzymskokatolickiej.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 17. (*2 pkt*)

Na podstawie tabeli i własnej wiedzy wyjaśnij wielkość odsetka wyznawców religii rzymskokatolickiej w podanych krajach.

a) Białoruś

.....

.....

b) Hiszpania

.....

.....

c) Szwecja

.....

.....

Zadanie 18. (*2 pkt*)

Zapisz trzy przykłady utrudnień, na które napotykają ludzie żyjący w tajdze syberyjskiej.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 19. (*2 pkt*)

Wymień trzy przyczyny braku wody pitnej w Afryce.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 20. (*2 pkt*)

Obecnie ubrania produkuje się zarówno z materiałów naturalnych, jak i sztucznych.
Wpisz do tabeli po dwie nazwy roślin i zwierząt, z których uzyskuje się materiał do produkcji ubrań.

Rośliny	Zwierzęta
1.	1.
2.	2.

Zadanie 21. (*2 pkt*)

Uzupełnij schemat tak, aby powstał ciąg przyczynowo-skutkowy dotyczący powstania eutrofizacji wód i jej następstw. Zapisz litery odpowiadające zachodzącym procesom.

A. zanik ryb w jeziorach

B. konieczność przekwalifikowywania się rybaków

C. wzrost zużycia środków chemicznych w rolnictwie

D. zmniejszenie połowu ryb słodkowodnych

E. rozwój rolnictwa uprawnego w regionie

Zadanie 22. (*2 pkt*)

Wykres przedstawia zmiany w zbiorach zbóż w Polsce.

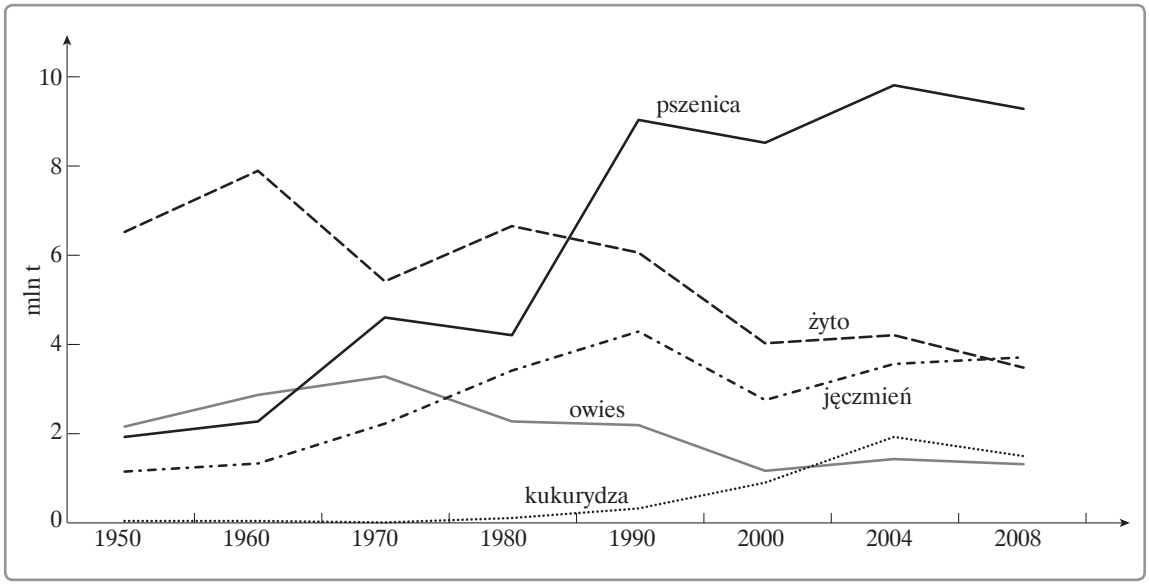

a) Na podstawie wykresu określ tendencję zmian w zbiorach żyta w Polsce od lat 80. XX wieku.

.....

b) Podaj dwie przyczyny zmian w uprawie jęczmienia w XXI wieku w Polsce.

1. .....

2. .....

Zadanie 23. (*3 pkt*)

Wykres przedstawia zmiany w produkcji obuwia w Polsce w latach 1980–2007.

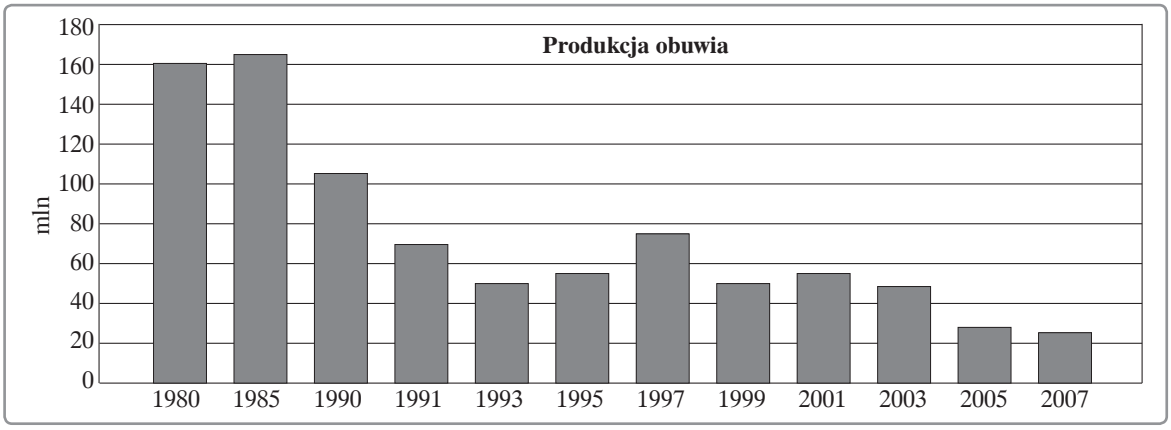

a) Na podstawie wykresu wskaż, w którym roku produkcja obuwia w Polsce była najmniejsza, a w którym największa.

najmniejsza produkcja: .....

największa produkcja: .....

b) Wymień dwie przyczyny niskiej obecnie produkcji obuwia w Polsce.

1. .....

2. .....

c) Zaproponuj dwa działania, które spowodowałyby wzrost produkcji obuwia w Polsce.

1. .....

2. .....

Zadanie 24. (*2 pkt*)

Podaj trzy skutki zbyt obfitego odżywiania się dla zdrowia człowieka.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 25. (*2 pkt*)

Zaproponuj dwa działania, jakie mogą podjąć rządy państw wysoko rozwiniętych w celu ograniczenia negatywnych skutków choroby cywilizacyjnej, jaką jest depresja.

1. .....

2. .....

Zadanie 26. (*2 pkt*)

Na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO znajduje się 13 obiektów z Polski.
Rozpoznaj przedstawioną na zdjęciu budowlę, umieszczoną na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Napisz, w jakim mieście i w jakim województwie się znajduje.

Obiekt: .....

Miasto: .....

Województwo: .....

Zadanie 27. (*1 pkt*)

Podkreśl nazwy trzech państw, które należą do OPEC.

Algieria, Australia, Brazylia, Japonia, Nigeria, Rosja, Wenezuela

Zadanie 28. (*2 pkt*)

Rodzaje pomocy niesionej najbiedniejszym krajom świata można określić jako „rybę” lub „wędkę”.
Uzasadnij, dlaczego krajom, których mieszkańcy są niedożywieni, należy udzielać pomocy w postaci „wędki”. Podaj dwa argumenty.

1. .....

.....

.....

2. .....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)